ሞጁል አንድ

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ እና የወጪ መጋራት ማሠልጠኛ ሞጁል

ህዳር/2018 ዓ.ም

ሀዋሳ

ይዘት

ክፍል አንድ - አጠቃላይ ሁኔታ

ክፍል ሁለት - ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ

ክፍል ሶስት - ሠንጠረዥ “ሠ“ ከታክስ ነጻ የሆኑ ገቢዎች

ክፍል አራት - የወጪ መጋራት

ማጠቃለያ

ማጣቀሻ

ክፍል አንድ

አጠቃላይ ሁኔታ

1.1 ዓላማ

ሠልጣኞች ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ እና ተያያዥ ጉዳዮችን በገቢ ግብር አዋጅ 979/2008፤የተሻሻለው የገቢ ግብር አዋጅ 1395/2017፣ በደንብ ቁ.410/2009፤መመሪያ ቁጥር 1/2011፣ በወጪ መጋራት ደንብ ቁጥር 154/2000 እና መመሪያ ቁጥር 2/2009 ላይ ያሉ ህጎችን አውቀው የታክስ ግዴታቸውን እንዲወጡ ማስቻል ።

1.2 ዝርዝር ዓላማ

- ከመቀጠር የሚገኝ ግብር ምንነት ይገልጻሉ፤
- ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ታክስ የሚከፈልበት መጣኔ በመለየት መጣኔዎቹን ይዘረዝራሉ፤
- በመቀጠር የሚገኝ የአይነት ጥቅሞችን በመለየት ይዘረዝራሉ፤

ዝርዝር ዓላማ....

- ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ከታክስ ነፃ የተደረጉ እና በገደብ ነፃ የተደረጉ ገቢዎችን ይለያሉ፤
- የወጪ መጋራት አከፋፈል ሥርዓት ያስረዳሉ፡፡
- ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ እና የወጪ መጋራት ምንነት በመረዳት መብትና ግዴታቸውን ይለያሉ

1.3 የሥልጠናው ወሰን

በገቢ ግብር አዋጅ 979/2008፣የገቢ ግብር ማሻሻያ አዋጅ1395/2017 የሠንጠረዥ "ሀ" እና "ሠ"፤ በደንብ ቁጥር 410 (በዓይነት የሚገኙ ገቢዎች) ላይ እና መመሪያ ቁጥር1/2011፤ በወጪ መጋራት ደንብ ቁጥር 154/2000 እና መመሪያ 2/2009 ያካተተ ይሆናል።

1.4 ስልጠናው የሚወስደው ጊዜ

1.5 ትርጓሜ

ደመወዝ፡- ማለት በአንድ የስራ ደረጃ ላይ የተመደቡ ሰራተኞች ለሚሰጡት አገልግሎት በቀጣሪው የሚከፈል ክፍያ ሲሆን አበልንና ጥቅማ ጥቅሞችን አይጨምርም ።

ቀጣሪ ማለት፡-ተቀጣሪን የቀጠረ ወይም ለተቀጣሪው ደመወዝ የሚከፍል ሰው ነው።

ተቀጣሪ ማለት ፡- በሌላ ሰው /በቀጣሪው/ መሪነትና ቁጥጥር ስር ሆኖ አገልግሎት ለመስጠት፡- በቋሚነት ወይም በጊዜያዊነት የተቀጠረ ግለሰብ ፣የድርጅት ዳይሬክተር፣ ወይም በድርጅቱ አመራር ውስጥ ኃላፊነት የተሰጠውን ሌላ ሰው እንዲሁም ተሿሚንና የህዝብ ተመራጭን ጨምሮ የመንግስት ስራ ኃላፊን ያጠቃልላል።

የውሎ አበል፡- ማለት ለአንድ ተቀጣሪ የትራንስፖርት፣ ለስራው ቦታ እና ለስራው ሁኔታ አስቸጋሪነት የሚከፈል፣ ከመደበኛው ሥራው ቦታ ርቆ (25 ኪ.ሜ.) ሲሄድ ለመኝታ ፣ለምግብና ለመጠጥ እና ተዛማጅ ወጪ የሚከፈል አበል ነው

“ወጪ መጋራት” ማለት የከፍተኛ ትምህርት ተጠቃሚና መንግስት ለትምህርትና ለሌሎች አገልግሎቶች የሚያወጣውን ወጪ የሚጋሩበት ስርዓት ነው፡፡

“ተጠቃሚ” ማለት ማንኛውም በመንግስት ተቋም ለመማርና የሚፈለግበትን ወጪ ለመክፈል ከተቋሙ ጋር ዉለታ ገብቶ የከፍተኛ ትምህርት ወይም ስልጠና የሚከታተል ተማሪ ነው

ትርጓሜ....

“አሠሪ” ማለት የከፍተኛ ትምህርት ተቋም ተመራቂን ቀጥሮ የሚያሰራ ማንኛውም የመንግስት መስሪያ ቤት፣ የግል ወይም መንግስታዊ ያልሆነ ተቋም ወይም ዓለም አቀፍ ወይም አህጉር አቀፍ ድርጅት ሲሆን በሙያው በግሉ ስራ የተሰማራ ሰውን ይጨምራል፡፡

ክፍል ሁለት

2.1 ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ አይነትና ምንነት

- ❑ ሠራተኛው ከቅጥር ውል ጋር በተያያዘ
  - ➢ ደመወዝ/ምንዳ+ትርፍ ሰዓት+ አበል (ነፃ ከተደረገው በላይ) + ጉርሻ
  - ➢ ኮሚሽን የመልካም ስራ አፈፃፀም ማበረታቻ ስጦታ ወይም
  - ➢ ሌላ የአገልግሎት ክፍያ፣
  - ➢ በዓይነት የሚቀበለው ማንኛውም ጥቅማ ጥቅም ዋጋ፣

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ….

- ተቀጣሪው ከስራ ሲቀነስ ወይም ከስራ ሲለቅ ወይም ስራን እንዲለቅ ለማግባባት የሚከፈል ገንዘብን ጨምሮ የስራ ውል በመቋረጡ ምክንያት በፈቃደኝነት፣ በስምምነት ወይም በዳኝነት ውሳኔ መሠረት የተቀበለው ማንኛውም የገንዘብ መጠን፣

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ …

- በማንኛውም ሁኔታ ከስራ ውል ጋር በጥሬ ገንዘብ ወይም በዓይነት የተቀበለው ማንኛውም የገንዘብ መጠን ከታክስ ነጻ ከተደረገው ውጭ፣ እንደ ገቢ ተቆጥሮ ታክስ የሚሰላበት ይሆናል ፡፡
- ተቀጣሪው ከመቀጠር የሚገኘው ገቢ ለማግኘት የሚያወጣው ማንኛውም ወጪ በተቀናሽ ሊያዝለት አይችልም፡፡

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ….

- አንድ ተቀጣሪ ከመቀጠር የሚያገኘው ገቢ በኢትዮጵያ የመነጨ ነው የሚባለው፤-
  - ክፍያው የሚፈፀመው ስፍራ ግምት ውስጥ ሳይገባ ኢትዮጵያ ውስጥ ከሚከናወነው የቅጥር አገልግሎት የተገኘ ገቢ ወይም
  - የቅጥር አገልግሎቱ የትም ቢከናወን በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግስት ስም ክፍያው ለተቀጣሪው ከተፈፀመ ነው፡፡

ሙከራ፡- አንድ

ሠልጣኞች ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ

አይነትና ምንነትን ይግለጹ?

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ...

2.2 ሠንጠረዥ “ሀ” ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ ላይ ተፈጻሚ የሚሆኑ መጣኔዎች

ተ.ቁ	በየወሩ ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ በብር	ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ ላይ ተፈፃሚ የሚሆን ምጣኔ	የተቀናሽ መጠን
1	0-2,000	0%	0.00
2	2,001-4,000	15%	300.00
3	4,001-7,000	20%	500.00
4	7,001-10,000	25%	850.00
5	10,001-14,000	30%	1,350.00
6	14,000 በላይ	35%	2,050.00

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ …

❑ <u>የደመወዝ ገቢ የታክስ ስሌት</u>

<u>ምሳሌ፡-</u> ዶ/ር አበበ በXYZ ካምፓኒ ተቀጥረው የሚሰሩ ሲሆን በወር 10,500 ብር ይከፍላቸዋል ። ዶ/ር አበበ ለመንግስት ምን ያህል ግብር ይከፍላሉ?

<u>መልስ፡-</u>

- የዶ/ር አበበ ደመወዝ በሠንጠረዥ "ሀ" መሰረት ከ10,001 እስከ 14,000 ባለው መካከል ይገኛል ። ስለዚህ
- ግብር = የወር ደመወዝ x የማስከፈያ መጣኔ - ተቀናሽ
- ግብር = 10,500 x 30% - 1,350.00
- ግብር = 1,800.00

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ …

- ማንኛውም ቀጣሪ ተቀጣሪው መክፈል የሚኖርበትን ግብር ከተቀጣሪው ገቢ ላይ ሳይቀንስ ራሱ ለተቀጣሪው በሙሉ ወይም በከፊል የከፈለለት እንደሆነ፣ በቀጣሪው የተከፈለው የግብር መጠን ተቀጣሪው ከመቀጠር ከሚያገኘው ግብር በሚከፈልበት የገንዘብ መጠን ላይ ተደምሮ ግብሩ ይሰላል።

ሙከራ ሁለት

ሠልጣኞች ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ታክስ የሚከፈልበት መጣኔ በመለየት መጣኔዎቹን ይዘርዝሩ ?

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ….

2.3 በአይነት የሚገኙ ጥቅሞች ላይ ግብር ስለማስከፈል

- የገቢ ግብር ደንብ (410/2009) በዓይነት ለተቀጣሪው የሚሰጥ ጥቅማ ጥቅም ዋጋና ግብር የሚሰላበትን ሁኔታ፡-
  - ከዕዳ ነጻ የመደረግ፤(ቀሪ የተደረገ የዕዳ መጠን)
  - የቤተሰብ አገልግሎት ሠራተኞች፤(የቤት ሰራተኛ፣ ምግብ አብሳይ፣ሹፌር፣አትክልተኛ)፣የመኖሪያ ቤት፤
  - የቅናሽ ወለድ ብድር፤(ከገበያው የማበደሪያ ወለድ ምጣኔ የሚያንስ)

በአይነት የሚገኙ ጥቅሞች .....

- የምግብ ወይም መጠጥ አገልግሎት፤
- የግል ወጪዎች፤(ለተቀጠሪው የግል ወጪ ጥቅም የሚያስገኝ፣የተከፈለ ክፍያ...)
- የንብረት ወይም አገልግሎቶች፤
  - ✓ የንብረቱን/አገልግሎቱን እንደመደበኛ የሚያቀርብ ከሆነ የዋጋውን 75% ወይም
  - ✓ በሌላ ሁኔታ የንብረቱን/አገልግሎቱን መሸጫ ዋጋ፣
  - ✓ የአየር ቲኬት ከሆነ ኢኮኖሚ ደረጃ የሚከፈለው ዋጋ

በአይነት የሚገኙ ጥቅሞች ….

- የሠራተኞች የአክሲዮን ዐቅድ፣(ባለ አክስዮን የመሆን መብት/ምርጫ…)
- የተሽከርካሪ፤ (ተሽከርካሪውን ለማግኘት የወጣ ወጪ ወይም ኪራይ (ሀ)*5%/12)
- ሌላ የዓይነት ጥቅም።

2.4 እንደ ዓይነት ጥቅሞች የማይቆጠሩ

- በሠንጠረዥ “ሠ” ከገቢ ግብር ነጻ የሆኑ ገቢዎች መሠረት ከግብር ነጻ የተደረገ ጥቅም፤
- ቀጣሪ ተመሳሳይ ጥቅም የሚያቀርብበትን ድግግሞሽ ከግምት ውስጥ በማስገባት ዋጋው አነስተኛ ከመሆኑ የተነሳ ማስላቱ ምክንያታዊ ያልሆነ እና ለአስተዳደር የማያመች ጥቅም፤

እንደ ዓይነት ጥቅሞች የማይቆጠሩ...

- በቀጣሪው ወይም በቀጣሪው ስም በሚተዳደር የሠራተኞች ምግብ ቤት፣ ካፊቴሪያ ወይም የመመገቢያ ክፍል ያለምንም ልዩነት ለመደበኛ ሠራተኞች ጥቅም ብቻ ተብሎ የሚቀርብ የምግብና የመጠጥ አገልግሎት ድጎማ፤
- የሥራ አመራር አካል ላልሆነ ተቀጣሪ በሩቅ ሥፍራ የሚቀርብ የማረፊያ ወይም የመኖሪያ ቤት አገልግሎት፤
- ተቀጣሪው እንዲጠቀምበት በቀጣሪው የሚቀርብ ተንቀሳቃሽ ስልክ፤

እንደ ዓይነት ጥቅሞች የማይቆጠሩ...

- በቀጣሪው በቀረበ የተንቀሳቃሽ ስልክ የተደረገን ጥሪ ጨምሮ ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚሸፍነው የተንቀሳቃሽ ስልክ ጥሪዎች ወጪ፤
- በዩኒቨርሲቲ፣ በኮሌጅ ወይም በጎልማሶች ትምህርት በሚሰጥ ሌላ ተቋም የሚሰጥ ትምህርት መከታተል እንዲችል ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚፈጽመው የትምህርት ወይም ሥልጠና ክፍያ፤
- ለተቀጣሪ ጥቅም የሚቀርብ የደህንነት ጥበቃ አገልግሎት፤

እንደ ዓይነት ጥቅሞች የማይቆጠሩ...

- ሆቴሎች፣ ሬስቶራንቶች እና የምግብ አገልግሎት የሚያቀርቡ ሌሎች ተቋሞች ለተቀጣሪዎቻቸው የሚያቀርቡት የምግብና መጠጥ አገልግሎት፤
- ለተቀጣሪዎች የሚቀርብ የደንብ ልብስ እና የሥራ መገልገያ ፡፡
- በማንኛውም ሁኔታ በዓይነት ጥቅሞች ላይ የሚከፈለው ጠቅላላ ግብር ተቀጣሪው በወሩ ከሚያገኘው የደመወዝ ገቢ አስር በመቶ (10%) መብለጥ የለበትም።

ሠልጣኞች ከመቀጠር የሚገኝ የአይነት

ጥቅሞችን በመለየት ይዘርዝሩ?

2.5.1 ጉርሻ/ ቦነስ እና የአመት ፍቃድ ላይ የሚከፈል ታክስን በተመለከተ

ጉርሻ/ቦነስ/፲የዓመት ፈቃድ እና የመሳሰሉት ክፍያዎች የ12 ወራት ጥቅም ስለሆኑ ተጠቃለው ከተደመሩ በኋላ ለ12 ተካፍለው የተገኘው ውጤት መደበኛ ደመወዝ ላይ ከተደመረ በኋላ የሥራ ግብሩ እንዲሰላ እና የተገኘው የሥራ ግብር ክፍያ ቀደም ሲል በወር ደመወዙ የከፈለው ግብር ተቀንሶ የእያንዳንዱ 12 ወር የግብር ልዩነት በመደመር የሚሰላ ይሆናል።

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ የታክስ ስሌት

- **<u>የጉርሻ/ቦነስ ታክስ አከፋፈል፡-</u>**

<u>ምሳሌ</u>፡-2 አቶ አየለ በXYZ ካምፓኒ የድርጅቱ ሲኒየር አካውንታት ሆነው ተቀጥረዋል ፡፡ ድርጅቱ በወር 12,300 ብር ደመወዝ የሚከፍላቸው ሲሆን በ2012 ዓ.ም ባሳዩት ውጤታማ የስራ አፈጻጸም የወር ደሞወዛቸውን በዓመቱ መጨረሻ በቦነስ መልክ ቢከፍላቸው አቶ አየለ ካገኙት ቦነስ ላይ መክፈል የሚጠበቅባቸው የስራ ግብር ስንት ነው?

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ የታክስ ስሌት

መልስ

12,300/12= 1,025 +12,300 = 13,325.00

13,325*30/100 -1350= 2,647.50

12,300*30/100-1350 = 2,340.00

2,647.50-2,340 =307.50

307.50*12 = 3,690.00 የቦነስ የስራ ግብር ተከፋይ ይሆናል

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ የታክስ ስሌት

❑ **የአመት ፍቃድ በገንዘብ ተቀይሮ ሲሰጥ ስለሚከፈል የስራ ግብር**

ምሳሌ፡-3 አቶ አበበ በXYZ ካምፓኒ በድርጅቱ ተቀጥረው የሚሰሩ ሲሆኑ በድርጅቱ 28 ዓመት አገልግለዋል። 10,500 ብር ደመወዝ ይከፈላቸዋል ። አቶ አበበ በ2011 ዓ.ም ያልተጠቀሙት 30 ቀናት የአመት ፍቃድ በገንዘብ ተቀይሮ እንዲሰጣቸው በጠየቁት መሰረት በመጨረሻው ዓመት ሂሳቡ ተሰልቶ ተሰጣቸው፤ የአመት ፍቃዳቸው በገንዘብ ተቀይሮ ከተሰጣቸው ገንዘብ ላይ ምን ያህል የስራ ግብር ይከፍላሉ?

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ የታክስ ስሌት…

<u>**መልስ፡-**</u>

10,500/12= 875+10,500=11,375.00

11,375.00*30/100 -1350= <u>2062.50</u>

10,500*30/100-1350=<u>1,800</u>

2,062.50 -1,800= <u>262.50</u>

262.50*12= <u>3,150</u> ብር ተከፋይ የስራ ግብር ይሆናል።

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ የታክስ ስሌት...

2.5.2 በውሉ መሰረት ሰራተኛ ሲሰናበት የሚከፈል ክፍያ /severance/

በውሉ መሠረት ሰራተኛ ሲሰናበት የሚከፈል ክፍያ ወይም ሰቨራንስ ክፍያው የሚፈጸመው ሰራተኛው ሲሰናበት የሚያገኘውን የወር ደመወዝ መሠረት በማድረግ ይሆናል ፡፡ በዚህም መሰረት ሰራተኛው ሲሰናበት የመጀመሪያ ደመወዙን ሙሉ በሙሉ የሚከፈለው ሲሆን ቀጥሎ ያሉት የአገልግሎት አመታት የደመወዙን 1/3ኛ የሚከፈል ይሆናል፡፡

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ የታክስ ስሌት…

<u>ምሳሌ፥-4</u> ዶ/ር ከበደ በYZ ካምፓኒ የድርጅቱ ስራ አስኪያጅ ሲሆኑ በድርጅቱ በነበራቸው ቆይታ በወር 30,500 ብር ይከፈላቸው ነበር ዶ/ር ከበደ በውላቸው መሰረት 8 አመት ሰርተው ድርጅቱ ከስራ አሰናበታቸው።

- ተሰናባቹ ግለሰብ ከስራ ሲሰናበቱ ስንት ብር ሊከፈላቸው ይገባል?
- ከሚከፈላቸው የስንብት ክፍያ ላይ ስንት ብር ለገቢ ባለስልጣኑ የስራ ግብር መክፈል ይኖርባቸዋል?

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ የታክስ ስሌት...

<u>መልስ፡-</u>

30,500 ለመጀመሪያው አመት መቶ ፐርሰንት

30,500*1/3*7አመት = 71,166.67

30,500+71,166.67 = 101,666.67

101,166.67/30,500= የ3.32 ወር ደመወዝ ይከፈለዋል።

30,500*35/100-2050= 8,625*3= <u>25,875</u>

30,500*0.32 = 9,760

9,760*25/100-850 = 1,590.00

25,875+1,590 = 27,468 የስንብት ክፍያ የስራ ግብር

2.5.3 የትርፍ ሰዓት ክፍያ ስሌት

ተቁ	የትርፍ ሰዓት የተሰራበት ሠዓት/ቀን/	የክፍያ ሁኔታ
1	ከንጋቱ 12 ሰዓት እስከ ምሽቱ 4 ሰዓት	በመደበኛ ሰዓት ክፍያው በ1.5 ተባዝቶ ይከፈላል
2	ከምሽቱ 4 ሰዓት እስከ ንጋቱ 12 ሰዓት	በመደበኛ ሰዓት ክፍያው በ1.75 ተባዝቶ ይከፈላል
3	በሳምንት የዕረፍት ቀን የተሰራ የትርፍ ሰዓት	በመደበኛ ሰዓት ክፍያው በ2 ተባዝቶ ይከፈላል
4	በበዓላት ቀናት የተሰራ የትርፍ ሰዓት	በመደበኛ ሰዓት ክፍያው በ2.5 ተባዝቶ ይከፈላል

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ የታክስ ስሌት...

- በወሩ ውስጥ ሰራተኛው ያገኘውን የትርፍ ሰዓት ክፍያ በወሩ ከሚያገኘው ደሞወዝ ላይ በመደመር ጠቅላላ በተገኘው ገቢ ላይ በሠንጠረዥ "ሀ" መሠረት ግብር ይከፈልበታል።

<u>ምሳሌ፡-5</u> በወር15,000 ብር ደሞወዝ የሚከፈለው ባለሙያ በሳምንት የዕረፍት ቀን የትርፍ ሰዓት በወር ውስጥ 20 ሰዓት ቢሰራ

የትርፍ ሰዓት ክፍያው ስንት ነው ?

የሚከፈል የስራ ግብር ስንት ይሆናል?

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ የታክስ ስሌት…

<u>የስሌቱ ቀመር</u>

የቀን ደመወዝ = የወር ደመወዝ/ለ30ቀን

በሰአት የሚከፈለው ክፍያ= የቀን ደመወዝ/ በቀን ውስጥ ለሚሰራው ሰዓት

የቀን ደመወዝ =15,000/30= 500

በሰዓት የሚከፈል ክፍያ = 500/8 = 62.5

ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ የታክስ ስሌት…

የታክሱ ስሌት፡-

በትርፍ የሰራው የሰዓት ብዛት X በሰዓት የሚያገኘው ክፍያ X መጣኔ

20 X 62.5 X 2 = 2,500

15,000 + 2,500 = 17,500

17,500 x 35% -2,050 = **4,075.00** ግብር ይከፍላል

ክፍል ሶስት

3.1 በሠንጠረዥ"ሠ"ያለገደብ እና በገደብ ከገቢ ግብር ነፃ የተደረጉ ገቢዎች፡-

3.1.1 ያለገደብ ከገቢ ግብር ነፃ የተደረጉ ገቢዎች

- ሠራተኛው ሲታመም አሠሪው ለሠራተኛው ህክምና አገልግሎት የከፈለለት ገንዘብ፤
- በመንግሥት ሠራተኞች የጡረታ አዋጅ እና በግል ድርጅት ሠራተኞች የጡረታ አዋጅ ከግብር ነፃ የተደረገ የጡረታ ገቢ፤

ያለገደብ ከገቢ ግብር ነፃ የተደረጉ ገቢዎች...

- የመንግሥት የልማት ድርጅቶች ወይም የመንግሥት መስሪያ ቤቶች የቦርድ አባል ወይም ፀሐፊ እንዲሁም የፌደራልና የክልል መንግሥታት ወይም የከተማ አስተዳደሮች በሚያቋቁሟቸው የጥናት ቡድኖች አባል ወይም ፀሐፊ በመሆን የሚከፈል አበል፤
- የኢትዮጵያ የፌደራል፣ የክልል ወይም የአካባቢ መንግሥታት ወይም የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ከመደበኛ ሥራዎቻቸው ጋር በተያያዘ የሚያገኙት ገቢ፤

ያለ ገደብ ከገቢ ግብር ነፃ የተደረጉ ገቢዎች...

- በዓለም ዐቀፍ ስምምነት መሠረት ከግብር ነፃ የሆነ የገቢ መጠን፤
- በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግሥት በተደረገ ስምምነት መሠረት ማናቸውም ገቢ ከግብር ነፃ የሚሆነው፡- ስምምነቱ የተደረገው ለመንግሥት የገንዘብ፣ የቴክኒክ፣ ሰብአዊ ወይም አስተዳደራዊ እርዳታ ለማቅረብ የሆነ እንደሆነ እና ከግብር ነፃ ማድረግ የሚያስችለውን አንቀጽ በሚመለከት ሚኒስትሩ መስማማቱን በጽሁፍ ሲገልጽ
- በማንኛውም መስክ ለላቀ የሥራ ክንውን የሚሰጥ ሽልማት እና ሌሎችም

3.1.2 በሠንጠረዥ "ሠ"ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች

❑ <u>**የትራንስፖርት አበል:-**</u>

➢ በሥራ ውል መሠረት ሥራውን ከቦታ ወደ ቦታ በመዘዋወር የሚያከናውን ተቀጣሪ ለአንድ ወር ጉዞ የሚከፈለው የትራንስፖርት ወይም የነዳጅ አበል ከገቢ ግብር ነጻ የሚደረገው ከጠቅላላ የወር ደሞዙ ከ1/4ኛ ባልበለጠ ብቻ ሲሆን የደመወዙ 1/4ኛ ከብር 2ሺ200 በላይ ከሆነ ታክስ ይከፈልበታል፡፡

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች...

- አንድ ተቀጣሪ ከመኖርያ ቤቱ ወደ ሥራ እንዲሁም ከሥራ ቦታው ወደ መኖሪያ ቤቱ ለመሄድ የነዳጅ ወጪ ወይም በጥሬ ገንዘብ የሚከፈለው የትራንስፖርት አበል 600 ብር ብቻ ነው፤
- አንድ ተቀጣሪ ሥራውን ለማከናወን ከመደበኛው የሥራ ቦታ ከሚገኝበት ውጪ ሲንቀሳቀስ ለትራንስፖርት ወጪ ከግብር ነፃ የሚሆነው በስራ ላይ ባለው የትራንስፖርት (የአየር፣የውሃ እና የየብስ) ዋጋ ሊበልጥ አይችልም።

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች...

- አንድ የውጭ አገር ዜጋ ስራውን ለማከናወን ወደ ኢትዮጵያ ሲመጣና የውል ዘመኑን ጨርሶ ከሀገር ሲወጣ የሚከፈለው የትራንስፖርት ወጪ ከገቢ ግብር ነፃ ሊሆን የሚችለው በተፈጸመው የቅጥር ውል መሰረት እና የአየር፣ የውሃ እና የየብስ ትራንስፖርት አገልግሎት ዋጋ ታሪፍ መሰረት ሆኖ ከግብር ነፃ የሚሆነው ለግል መገልገያ ዕቃዎች የሚከፈለው የጭነት ሂሳብ ከ300 ኪሎ ግራም ሊበልጥ አይችልም ።

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች..

❑ **<u>የስራ ቦታ አስቸጋሪነት የሚከፈል አበል፡-</u>**

የሥራ ቦታ አስቸጋሪነት ከፍተኛ ሙቀት ወይም ለኑሮ አስቸጋሪ በመሆኑ ወይም በሌላ ተመሳሳይ ምክንያት በተቀጣሪው ሊደርስ የሚችለውን ጉዳት ከግምት ውስጥ በማስገባት ለሚደርስ ጉዳት የሚከፈል አበል ሲሆን ፡-

➢ በሥራው ቦታ አስቸጋሪነት ምክንያት የሚከፈል አበል ከግብር ነፃ የሚደረገው የሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን ባወጣው መመሪያ መሠረት (አንደኛ ደረጃ ቆላ ከሆነ ከደመወዙ 40%፣ ሁለተኛ ደረጃ 30% እና ሶስተኛ ደረጃ 20%) የሚከፈል ነው ፡፡

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች…

- በሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን የማይተዳደሩ መ/ቤቶች እና የግል ድርጅቶች ተቀጣሪ ወይም ሹመኛ ጨምሮ በተመሳሳይ ተፈፃሚ ይሆናል።

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች…

- **<u>የስራ ሁኔታ አስቸጋሪነት የሚከፈል አበል፡-</u>**

የሥራው ሁኔታ ለጨረር፣ ለበሽታ፣ ለኬሚካል፣ ወዘተ በጤና ደህንነት ላይ ጉዳት ማከካሻ የሚከፈል፤-

- በሥራ ሁኔታው አስቸጋሪነት ምክንያት ለሠራተኛው የሚከፈል አበል፤ (ዝቅተኛው 25%፣ ለመካከለኛ 40%፣ ለከፍተኛ 60%)፤ ሲሆን የጉዳት ደረጃውን መለካት የማይቻል ከሆነ ከተቀጣሪው የወር ደመወዝ ከ25% (ሃያ በአምስት መቶ) ባልበለጠ መጠን ከገቢ ግብር ነፃ ይደረጋል ።

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች.

❑ የውሎ አበል፡-

አንድ ተቀጣሪ የተቀጠረበትን ሥራ ለማከናወን መበደኛ የሥራ ቦታ ከሚገኝበት ከተማ ውጪ ከ25 ኪ..ሜ. በላይ ርቆ ሲሄድ ለመኝታ፣ምግብ እና መጠጥ እና ተዛማጅ ወጪ የሚከፈል ነው፤

- ለማንኛውም ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ወይም ምክትል ሥራ አስኪያጅ የሚከፈለው የውሎ አበል ከግብር ነፃ የሚደረገው 1000 ብር ወይም የደሞዙ 5% ከሁለቱ ከፍተኛ ባልበለጠ ብቻ ይሆናል

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች..

- የአልጋ አበል በደረሰኝ የሚወራረድለት ከሆነ ለቁርስ፣ ለምሳ፣ ለእራት እና ለመሳሰሉት የሚሰጠው የውሎ አበል ከግብር ነፃ የሚደረገው ከብር 600 ወይም የደሞዙ 3% ከሁለቱ ከፍተኛ ባልበለጠ ብቻ ነው፡፡
- አንድ ተቀጣሪ የሚከፈለው የቀን ውሎ አበል ከገቢ ግብር ነፃ የሚደረገው ከብር 500 ወይም ከደሞዙ 4% ካልበለጠ ብቻ ሲሆን የአልጋ አበል በደረሰኝ የሚወራረድለት ከሆነ ከግብር ነፃ ሲሆን፤ ለቁርስ፣ ለምሳ፣ለእራትና ለመሳሰሉት 300 ብር ወይም ከደሞዙ 2.5% ሆኖ ከሁለቱ ከፍተኛ ባልበለጠ ብቻ ነው፡፡

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች…

- የማንኛውም ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ወይም ም/ሥራ አስኪያጅ ከድርጅቱ ስራ ጋር በተገናኘ ወደ ውጭ ለሚያደርገው ጉዞ የሚከፈለው የውሎ አበል ለሌሎች ሰራተኞች/ተቀጣሪዎች በወሰነው ልክ ላይ 20 በመቶ ተጨምሮበት ነው፤

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች...

- አንድ ተቀጣሪ የተቀጠረበትን ስራ ለማከናወን ወደ ውጭ አገር ለሚደረገው ጉዞ የሚከፈለው የውሎ አበል ከገቢ ግብር ነፃ የሚሆነው መንግስት ከተሻሚዎች ውጪ ለሌሎች ተቀጣሪዎች በወሰነው የውሎ አበል ልክ ባልበለጠ ብቻ ይሆናል ፡፡

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች..

<u>ምሳሌ፡-</u>ወ/ሮ አልማዝ የYXZ ጨርቃ ጨርቅ እንጂነሪንግ ኩባንያ ምክትል ስራ አስኪያጅ ሆነው የሚሰሩ ሲሆን በወር 50ሺህ ብር ደመወዝ ይከፈላቸዋል ። ከዚህ በተጨማሪም የቤት አበል በወር 5ሺህ ብር፣ስልክ ጥሪ ወጪ 200፣ የትራንስፖርት መጓጓዣና መዘዋወሪያ አበል 7500 ብር ፣ ከቤት ወደ ሥራና ከሥራ ወደ ቤት 1000 ብር እና ለመስክ ስራ ለ10 ቀናት ለተንቀሳቀሱበት የውሎ አበል ተከፍሏቸዋል።

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች…

ጥያቄ አንድ፡-ታክስ የሚከፈልባቸው ገቢዎች የትኞቹ ናቸው?

ጥያቄ ሁለት፡-ታክስ የማይከፈልባቸው ገቢዎች የትኞቹ ናቸው?

ጥያቄ ሦስት፡- ታክሱ ስንት ነው?

ጥያቄ አራት፡- የተከፈላቸው ውሎ አበል ምን ያህል ነው?

ጥያቄ አምስት፡- ከታክስ በኋላ የተገኘ ገቢ ስንት ነው?

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች

<u>መልስ 1፡- ታክስ የሚከፈልባቸው ገቢዎች</u>

የትራንስፖርት መጓጓዣና መዘዋወሪያ አበል 50,000 x1/4 = 12,500

ሲሆን የደሞዙ ¼ ከ2200 መብለጥ ስለሌለበት 7500 - 2200 =5,300

ይሆናል ማለት ነው

ከቤት ወደ ሥራና ከሥራ ወደ ቤት 1000 - 600 = <u>400</u>

በጠቅላለው ታክስ የሚከፈልበት ገቢ

= 50,000 +5,000+5,300+400 = <u>60,700</u>

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች

<u>መልስ 2፡- </u>ታክስ የማይከፈልባቸው ገቢዎች

200+2,200+600 = <u>3,000</u>

<u>መልስ 3</u>፡- የሚከፈለው ታክስ መጠን

60,700 x 35/100 -2050 =<u>19,195</u>

<u>መልስ 4፡- </u>ለስራ አስኪያጅ ወይም ለምክትል ስራ አስኪያጅ የሚከፈለው የቀን ውሎ አበል ከገቢ ግብር ነጻ የሚደረገው 1000.00 ብር ወይም ከደመወዙ 5%ሆኖ ከሁለቱ ከፍተኛ ከሆነው ባልበለጠ ብቻ ይሆናል፡፡

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች...

50,000x 5%=2,500 የቀን ውሎ አበል 1000 ሳይሆን 2,500 ነው ምክንያም ከሁለት አንዱ የበለጠውን ስለሚል የ10 ቀናት የሥራ ቆይታ x 2,500 =25,000 የውሎ አበል ያገኛል

ጠቅላላ ገቢ = 50,000+5,000+200+7,500+1,000+25,000

= 88,700.00

መልስ 5፡- ከታክስ በኋላ ያለው ገቢ = 88,700 -19,195

= 69,505.00

ሌሎች ወጪዎችን ሳይጨምር ፡፡

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች

❑ ለተቀጣሪ በነፃ ለሚቀርብ ምግብና መጠጥ

- በማዕድን ማውጣትና ፍለጋ፣በማኑፋክቸሪንግ እና በግብርናና ሆርቲካልቸር ስራ ላይ ለተሰማሩ በአንድ ወር ለደመወዝ በሚያወጣው ከአጠቃላይ ደመወዝ ወጪ 30% ሳይበልጥ
- ሆቴሎች፣ በሬስቶራንቶች ወይም በሌሎች የምግብ አገልግሎት ስራ ላይ ለተሰማሩ በአንድ ወር ለደመወዝ በሚያወጣው ከአጠቃላይ ደመወዝ ወጪ 20% ሳይበልጥ)

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች..

- ለተቀጣሪዎች የሚቀርብ የደንብ ልብስ እና የሥራ መገልገያ
- በዓይነት ጥቅሞች ላይ የሚከፈለው ጠቅላላ ግብር በማንኛውም ሁኔታ ተቀጣሪው በወሩ ከሚያገኘው የደመወዝ ገቢ 10% (አስር በመቶ) አይበልጥም ፡፡

ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ የተጣሉ ገደቦች

❑ በውጭ ሀገር ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ

- ግብርን ቀንሰው የማስቀረት ግዴታ ከሌለባቸው ቀጣሪ ድርጅቶች ወይም ኢንባሲዎች የሚሰራ ሰው ራሱ ግብሩን ቀንሶ ማስቀረት/መክፈል አለበት፤
- በኢትዮጵያ ነዋሪ የሆነ ተቀጣሪ በውጭ አገር በመቀጠር ገቢ ያገኘ እንደሆነና ግብር የከፈለበት ከሆነ ግብር ማካካሻ ያገኛል፤

3.2 ከመቀጠር ገቢ ጋር የተያያዙ ሌሎች ድንጋጌዎች

- ማንኛውም ቀጣሪ ለተቀጣሪው ከሚከፍለው ደመወዝ ላይ ሥራ ግብሩ ቀንሶ ማስቀረትና መክፈል አለበት፤
- ተቀጣሪው ከአንድ በላይ ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ካለው እና በአንደኛው ቀጣሪ ከታወቀ በጠቅላላው ገቢ ላይ ተመስርቶ ግብሩን ቀንሶ በማስቀረት መክፈል አለበት፤

ከመቀጠር ገቢ ጋር የተያያዙ ሌሎች ድንጋጌዎች

- ከመቀጠር ከሚገኝ ገቢ ላይ የሚከፈል ግብር በቀጣሪው ተቀናሽ መደረግ ካለባቸው ሌሎች ግዴታዎች ቅድሚያ አለው፤
- ግብር ከፋዩ በግብር ዓመቱ በአንድ ሠንጠረዥ ውስጥ ከሚወድቁ ከተለያዩ የገቢ ምንጮች ገቢ ያገኝ እንደሆነ ሁሉም ገቢዎች ተጣምረው በዚያው ሠንጠረዥ ሥር የዓመቱን ግብር ይከፍላል።

ሙከራ፡- አራት

ሠልጣኞች ከመቀጠር ከሚገኙ ገቢ ላይ በገደብ እና ያለ ገደብ ከታክስ ነፃ የተደረጉ ገቢዎችን ይዘርዝሩ?

የወጪ መጋራት፡- ማንኛውም በመንግስታዊ ተቋም የከፍተኛ ትምህርቱን ያጠናቀቀ ምሩቅ ተማሪ ወጪን በመጋራት መርህ ላይ የተመሰረተ የትምህርት፣ ስልጠና አገልግሎት ክፍያ መፈጸም ይኖርበታል ፡፡

ወጪ መጋራት

- ከ1996ዓ.ም የትምህርት ዘመን ጀምሮ ወደ መንግሥት ከፍተኛ ትምህርት ተቋማት በገቡ አዲስ ተማሪዎች ከገቡበት ጊዜ ጀምሮ እንዲሁም የሁለተኛ ዓመትና ከዚያ በላይ በሆኑ ነባር ተማሪዎች ላይ ከነበሩበት ዓመት ጀምሮ ተፈጻሚ የሆነ ነው ።

የወጪ መጋራት....

4.1 የወጪ ድርሻ፡-

መንግስት ለምግብና ለመኝታ የሚያወጣውን ወጪ ሙሉ በሙሉ እና ለትምህርት ከሚወጣው ውጪ ለመነሻ 15% ያላነሰ ተሰልቶ ተጠቃሚዎች ይጋራሉ ።

4.2 የወጪ መጋራት ውልና አፈፃፀም

- ማንኛውም በመንግሥት የከፍተኛ ትምህርት ተቋማት ትምህርት እንዲከታተል የተመደበ ተጠቃሚ ትምህርት ከመጀመሩ በፊት በቅድሚያ በየትኛው የክፍያ ዓይነት ወጪ እንደሚጋራ ከተቋሙ ጋር ውል ይፈጽማሉ ።

የወጪ መጋራት....

- ውል የሚፈፀመው፣ በጤናና በትምህርት ሙያ ለሚሰለጥኑና ለሚሰማሩ ተጠቃሚዎች መንግስት በሚመድባቸው ማንኛውም ቦታ በአገልግሎት ግዴታቸውን መወጣት አለባቸው
- የወጪ መጋራትን በአገልግሎት እንዲወጡ ለተፈቀደላቸው ባለሙያዎች ለሰለጠኑበት ጊዜ እኩል የአገልግሎት ጊዜ በመስጠት ይኖርባቸዋል ፡፡
- በማንኛውም የትምህርት ሙያ የሚሰለጥን ባለሙያ ትምህርቱን ሳያጠናቅቅ በማንኛውም ምክንያት ቢያቋርጥ እስካቋረጠበት ጊዜ ድረስ የተጠቀመውን ወጪ መክፈል ይኖርበታል ፡፡

የወጪ መጋራት....

- በትምህርት እና በጤና ሙያ የሰለጠነ ተጠቃሚ ሚኒስቴር መ/ቤቱ፣ የአዲስ አበባና ድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር/የክልል ቢሮ በሚመድበው ማንኛውም በሀገሪቱ ውስጥ በሚገኝ የመንግስት ተቋማት አገልግሎት የመስጠት ግዴታ ሲኖርበት ምደባ ካለገኘ ከሚመለከተው አካል ማስረጃ መያዝ ይኖርበታል።
- በሚያቀርበው መረጃ መነሻነት የውጪ መጋራት ክፍያ ግዴታውን በገንዘብ እንዲወጣ ይደረጋል።

የወጪ መጋራት....

- በአገልግሎት ግዴታውን ለመወጣት ውል የፈፀመ ተጠቃሚ እንደተመረቀ ምደባ በወቅቱ አለማግኘቱን ከሚመለከተዉ አካል መረጃ ማቅረብ የማይችል ባለሙያ በመንግስት ተቋም በራሱ ተቀጥሮ ቢሰራ ግዴታውን በአገልግሎት እንደተወጣ አይቆጠርም ። ግዴታውን በገንዘብ ከነመቀጫው እንዲወጣ ይደረጋል ።
- ምደባ አለማግኘቱን ማረጋገጫ ማቅረብ የሚችል ባለሙያ በመንግስት ተቋማት ተቀጥሮ የስራ ባለሙያ ግዴታውን በአገልግሎት እንደተወጣ ይቆጠራል።

የወጪ መጋራት....

- መንግስት በመደበው ቦታ አገልግሎት መስጠት ያልቻለ ተጠቃሚ በውሉ ላይ ተገለፀውን/የትምህርት 15%፣የምግብ እና የመኝታ ሙሉ በሙሉ ወጪ እና የዚህን ወጪ 50% ቅጣት ጨምሮ ይከፈላል ፡፡
- ለተወሰነ ጊዜ አገልግሎት ሰጥቶ ያቋረጠ ተጠቃሚ ያገለገለበት ዘመን ታስቦ ቀሪውን ክፍያ ከነቅጣቱ እንዲከፍል ይደረጋል፡፡

የወጪ መጋራት....

- በማንኛውም የትምህርት እና የጤና መስክ ተመርቀው በመንግስት የትምህርት እና የጤና ተቋማት በኃላፊነትና በፈጻሚ ሰራተኛነት እንዲሁም በሀገር መከላከያ ሰራዊት፣ በፌደራል፣ በአዲስ አበባና ድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር፣ በክልል እና ማረሚያ ቤቶች ፖሊስ ሰራዊት አባል የሆኑ ብቻ በምደባም ይሁን በቅጥር በማገልገል ላይ ያሉ የወጪ መጋራቱ በአገልግሎት ሊያዝላቸው ይችላል፡፡
- በከፊል አገልግሎት ሰጥተው ካቋረጡ ቀሪውን የወጪ መጋራት ግዴታቸውን ከነመቀጫው ገንዘብ በመክፍል እንዲወጡ ይደረጋ

የወጪ መጋራት....

- በማንኛውም የትምህርት እና የጤና መስክ ተመርቀው በምደባም ይሁን በቅጥር የመንግስት መስሪያ ቤቶችና ተቋማት በመስራት ላይ እያሉ መንግስት ለስራ ፈልጓቸው በሹመት የተመደቡ ስለመሆናቸው ማረጋገጫ በማቅረብ ሹመት ከማግኘታቸው በፊት የሰሩበት ጊዜ በአገልግሎት ታስቦ ቀሪውን ግዴታ ያለቅጣት በገንዘብ እንዲወጡ ይደረጋል ፡፡

የወጪ መጋራት....

4.3 ተጠቃሚው ክፍያውን በገንዘብ ለመክፈል ያሉ አማራጮች፡-

- ትምህርቱን ጨርሶ ወይም አቋርጦ ከቆየ ከአንድ አመት የእፎይታ ጊዜ በኋላ በግብር መልክ ከደመወዙ ወይም ከገቢው ላይ ቢያንስ 10% ተቀናሽ እየተደረገ ሊከፍል ይችላል፡፡
- ለተጠቃው ትምህርት በሚከታተልበት በእያንዳንዱ አመት የሚፈልግበት ክፍያ በቅድሚ ወይም
- ተጠቃው እንደተመረቀ ወይም ትምህርቱን እንዳቋረጠ በእፎይታ ጊዜው ውስጥ ክፍያውን በሙሉ በአንድ ጊዜ ሊከፍል ይችላል ፡፡

የወጪ መጋራት....

4.4 የእፎይታ ጊዜ

- ተጠቃሚው ከተመረቀበት ወይም ትምህርቱን ካቋረጠበት ዓመት መጨረሻ ጀምሮ ሥራ ቢይዝም ባይዝም ክፍያ ለመጀመር የአንድ ዓመት የእፎይታ ጊዜ ይኖረዋል ፡፡
- በአንድ ዓመት የእፎይታ ጊዜ ውስጥ ሥራ ካልሠራና ገቢ ካላገኘ ከሁለተኛው ዓመት መጀመሪያ ቀን ጀምሮ ለስድስት ወራት ብቻ የእፎይታ ጊዜ ይሰጣል ፡፡

የወጪ መጋራት....

4.5 ማበረታቻ

- ጠቅላላ የውጪ መጋራት በቅድሚያ ለሚከፍል ተጠቃሚ 10%
- በየሰሚስተሩ ወይም በየዓመቱ ቅድሚያ ለሚከፍል 5%
- ከምረቃ በኋላ በእፎይታ ጊዜ እስከ አንድ ዓመት ለሚከፍል 3% ተቀናሽ ይደረግለታል ።

4.6 የወለድ አከፋፈልና መጣኔ

- ተጠቃሚው የሚከፍለው የወጪ መጋራት ክፍያ ወለድ የሚታሰብበት ሲሆን ወለዱ መታሰብ የሚጀምረው ከእፎይታ ጊዜ በኋላ ነው፡፡ የወለዱ መጠንም ተጠቃሚው ከተቋሙ ጋር በፈረመባቸው የትምህርት ዘመናት የተቀማጭ ገንዘብ አማካይ የወለድ መጣኔ ይሆናል፡፡

የወጪ መጋራት....

ለምሳሌ:-

- ተጠቃሚው የፈጀበት የትምህርት ጊዜ አራት አመት ሆኖ የተቀማጭ ገንዘብ የወለድ መጣኔ የሁለት አመት 3% ቢሆን የቀረው ሁለት አመት ደግሞ 4%ቢሆን ክፍያው የሚታሰብበት የወለድ መጣኔ፡-

$$\frac{2(3) + 2(4)}{4} = 14/4 = 3.25$$ ይሆናል።

የወጪ መጋራት....

4.7 የአሠሪዎች ግዴታ

ማንኛው አሰሪ፡-

- የቀጠራቸውን ተጠቃሚዎች ዝርዝር ለባለሥልጣኑ ወይም ለሚመወከለው የማስታወቅ
- በገንዘብ ለመክፈል ግዴታ ከገቡተጠቃሚዎች የሚፈለግባቸውን እዳ የሚያሳይ ማስረጃ ከተጠቃሚዎቹ በመቀበልና ስለ ትክክለኛነቱ ከባለሥልጣኑ በማረጋገጥ በየወሩ ከጥቅል ደመወዛቸው ቢያንስ 10% እየቀነሰ ከእያንዳንዱ ወር መጨረሻ አንስቶ ባሉት ሰላሳ ቀናት ውስጥ ለባለሥልጣኑ ገቢ ማድረግ

የወጪ መጋራት....

- ተጠቃዎች ከተቋሙ የተሰጣቸውንና የሚፈለግባቸውን እዳ የሚያሳየውን ማስረጃ ለመስጠት ፍቃደኛ ካልሆኑ የጥቅል ደመወዛቸው አንድ ሶስተኛ እየቀነሰ ለባለስልጣኑ ወይም ለሚወክለው ገቢ የማድረግ ፣
- ገንዘብ በመክፈልም ሆነ አገልግሎት በመስጠት እዳቸውን ከፍለው ያጠናቀቁ ተጠቃሚዎችን ዝርዝር ክፍያው በተጠናቀቀበት ወር ለባለሥልጣኑ ወይም ለሚወክለው የማሳወቅ

የወጪ መጋራት....

- አገልግሎት በመስጠት እንደሚከፍሉ ተገልጾ የተመደቡለትን ተጠቃሚዎች ተገቢውን ክትትል በማድረግ ማሰራትና አገልግሎት ካቋረጡ ሙሉ ለሙሉ ማቋረጣቸውን በማረጋገጥ ወዲያውኑ ለባለሥልጣኑ ለትምህርት ሚኒስቴር ለመደባቸው ሚኒስቴር መስርያ ቤት የማሳወቅ ግዴታ አለበት ፡፡

ሙከራ አምስት

ሠልጣኞች የወጪ መጋራት አከፋፈል ሥርዓትን ያስረዱ?

ሙከራ ስድስት

ሠልጣኞች ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ እና የወጪ መጋራት ምንነት በመረዳት መብትና ግዴታዎን ይዘርዝሩ?

ማጠቃለያ

ከመቀጠር ከሚገኝ ገቢ (ሠንጠረዥ "ሀ") ከቅጥር ውል ጋር በተያያዘ የሚያገኘው ደመወዝ/ምንዳ፣ አበል፣ ጉርሻ፣ ኮሚሽን፣ የመልካም ሥራ አፈፃፀም ማበረታቻ ስጦታ ወይም ሌላ የአገልግሎት ዋጋ ክፍያ፣ ተቀጣሪው ከስራ ሲቀነስ ወይም ከስራ ሲለቅ ወይም ስራ እንዲለቅ ለማግባባት የሚከፈለው በጥሬ ገንዘብ (በዓይነት) የተቀበለው ማንኛውም የገንዘብ መጠን በገደብ ነጻ ከተደረገው ውጭ፣ እንደገቢ ተቆጥሮ ታክስ የሚሰላበት መሆኑን ያስገነዝባል ፡፡

ማጠቃለያ…

የከፍተኛ ትምህርት የወጪ መጋራትም መንግስት ለትምህርትና ለሌሎች አገልግሎቶች ያወጣውን ወጪ መጋራት በመሆኑ ታክሱን የመሰብሰብ ኃላፊነት የተጣለባቸው አካላት በተቀመጠው ህግ መሠረት ለግብር ሰብሳቢው መ/ቤት በወቅቱ ገቢ እንዲያደርጉ እና ወጥነት ያለው አሰራር ስርዓት እንዲኖር ያስችላል ፡፡

ማጣቀሻዎች

- የፌደራል የገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 979/2008
- የፌደራል የገቢ ግብር ደንብ ቁጥር 410/2009
- ከገቢ ግብር ነፃ የተደረጉ ገቢዎች አፈፃፀም መመሪያ ቁጥር 1/2011
- የአሰሪና ሠራተኛ አዋጅ ቁጥር 1156/2011
- የትርፍ ሰዓት መመሪያ ቁጥር 133/2010
- የከፍተኛ ትምህርት አዋጅ ቁጥር 351/1995
- የወጪ መጋራት ደንብ ቁጥር 154/2000
- የወጪ መጋራት መመሪያ ማሻሻያ ቁጥር 2/2009

አመሰግናለሁ